

**Powiatowy Urząd Pracy
Cieszynie
Plac Wolności 6
43 – 400 Cieszyn**

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE CIESZYŃSKIM
W I PÓŁROCZU 2013 ROKU**

Cieszyn, 18 października 2013r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	5
1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim	6
1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów.....	7
1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów.....	9
2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW).....	11
3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH.....	14
WNIOSKI	19

WSTĘP

Bezrobocie jako stały element gospodarki wolnorynkowej jest jednym z głównych problemów społecznych istotnych dla rozwoju powiatu cieszyńskiego. Obecnie szczególną uwagę należy poświęcić na dostosowanie systemu kształcenia do zmieniającego się zapotrzebowania pracodawców na kwalifikacje zasobów ludzkich. Realizowanie tego zamierzenia wymaga zastosowania sprawnego systemu informacyjnego opartego na weryfikacji i analizie bieżących danych dotyczących poziomu i struktury bezrobocia oraz ofert pracy.

W tym celu opracowano w Departamencie Rynku Pracy MGiP metodologię wyodrębniania zawodów deficytowych i nadwyżkowych. MZDiN jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na prace i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz. Dane te stanowią niezbędne informacje dla prawidłowego funkcjonowania systemu szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Celem opracowania jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na cieszyńskim rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowaniu na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemów takich jak szkolenia bezrobotnych, pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe itp.

Przez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Przez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

Opracowanie raportu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwoli:

1. Określić kierunki i natężenie zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy (powiat cieszyński).
2. Stworzyć bazę informacyjną dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym (powiat cieszyński).
3. Określić odpowiednie kierunki szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń.
4. Usprawnić poradnictwo zawodowe poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych.
5. Ułatwić realizację programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

Głównymi użytkownikami monitoringu są:

- powiatowe i wojewódzkie Urzędy Pracy,
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
- Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, w tym Międzyresortowy Zespół do Prognozowania Popytu na Pracę,
- Władze oświatowe wszystkich szczebli (MENiS, kuratoria oświaty),
- Dyrekcje szkół ponadgimnazjalnych oraz placówek naukowo-badawczych,
- Instytucje szkoleniowe,
- Inne zainteresowane organy rządowe, samorządowe oraz organizacje społeczno-polityczne.

Źródłem informacji do opracowania niniejszego raportu są:

- Załącznik 3 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za I półrocze 2013 roku”* oraz
- Załącznik 2 do sprawozdania MPiPS-01 – *„Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za I półrocze 2013 roku”*

Monitoring dotyczy 43 dużych grup zawodowych (kod 2 cyfrowy), 440 grup elementarnych (kod 4 cyfrowy) oraz 2360 zawodów i specjalności określonych w „Klasyfikacji zawodów i specjalności” wprowadzonej do stosowania rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (Dz.U. Nr 82 z dnia 17 maja 2010 r., poz. 537). Ponadto przy monitoringu należy uwzględnić także poziom i strukturę osób bezrobotnych oraz zgłaszanych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności, która obowiązuje na mocy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 roku w sprawie Polskiej Klasyfikacji Zawodów (PKD).

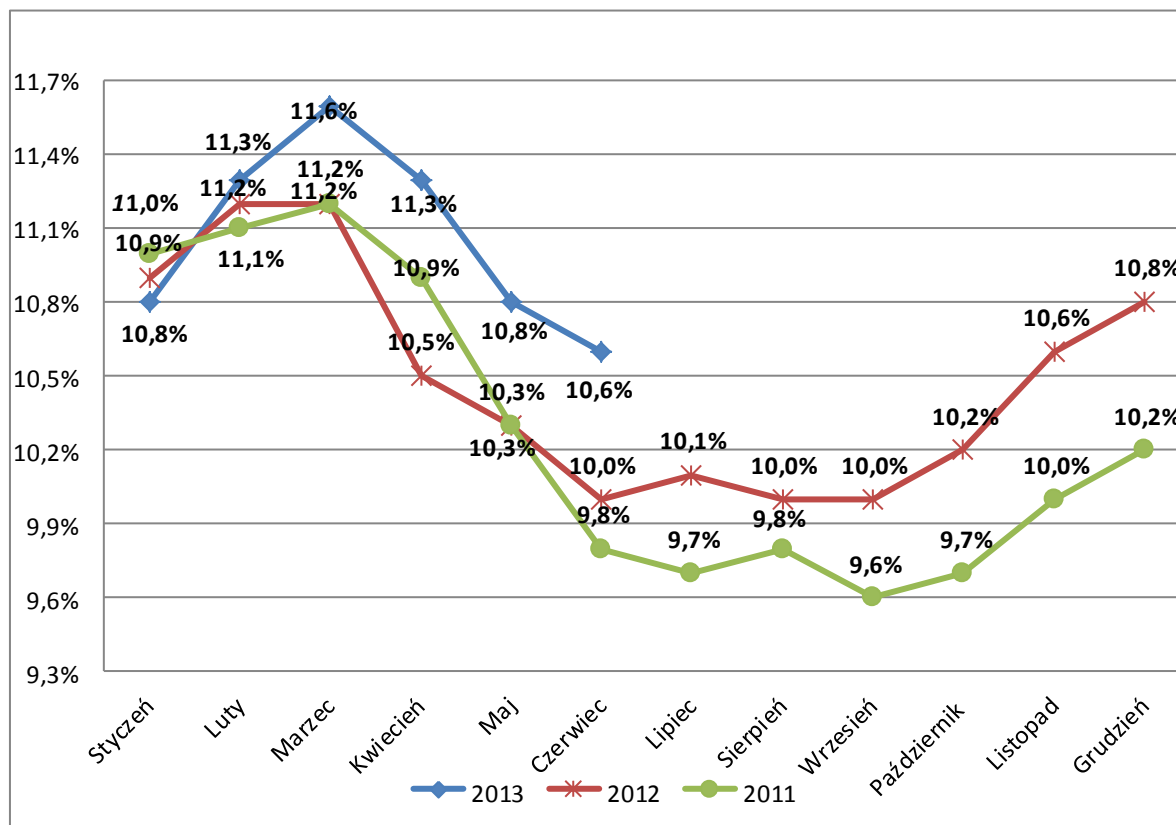
Metodologia opracowania. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych została opracowana na podstawie najliczniejszych zawodów w oparciu o następujące tablice:

- ✓ Bezrobotni wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku,
- ✓ Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku,
- ✓ Oferty pracy według zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku,
- ✓ Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku,
- ✓ Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku.

1. ANALIZA BEZROBOCIA WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Stopa bezrobocia na koniec czerwca 2013 roku w powiecie cieszyńskim wyniosła 10,6% (7 378 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy) i była niższa niż stopa całego kraju – 13,2% jak i województwa śląskiego (11,2%). W stosunku do czerwca 2012 roku wzrosła o 0,6 punktu procentowego i jest jednocześnie wyższa o 0,8 punktu procentowego niż w czerwcu 2011 roku. Rosnąca stopa bezrobocia w powiecie jest odzwierciedleniem sytuacji na rynku pracy regionalnym i krajowym.

Wykres nr 1. Stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2011, 2012 i I połowy 2013 roku

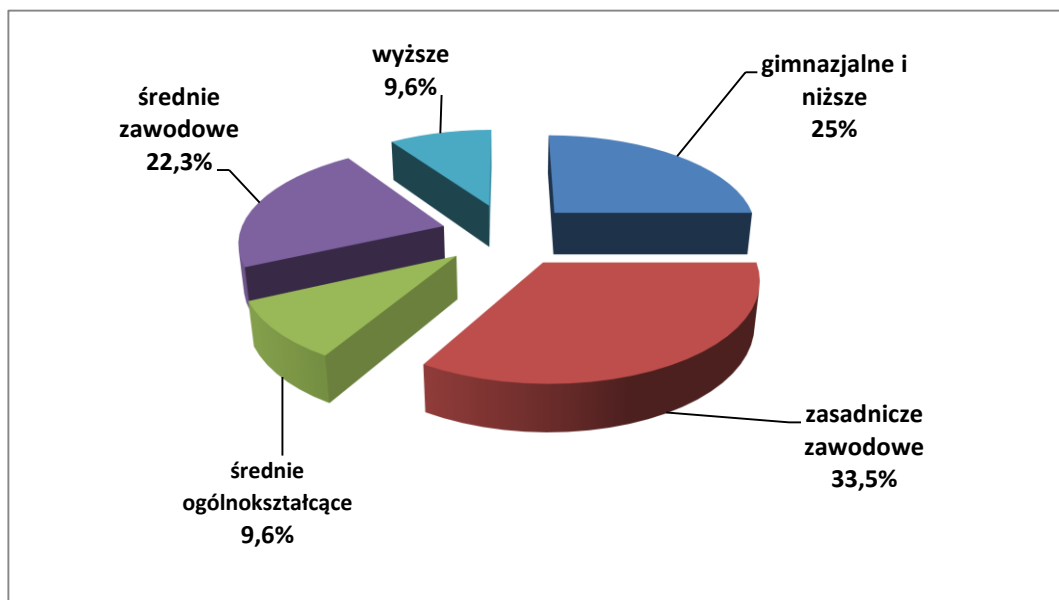

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

1.1 Charakterystyka bezrobocia w powiecie cieszyńskim

Wśród osób bezrobotnych z terenu powiatu cieszyńskiego najczęściej posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 33,5% . Na wysokim poziomie utrzymuje się również udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 25%. Trzecią najliczniejszą grupę tworzą osoby z wykształceniem średnim zawodowym – 22,3%. Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i wyższym stanowią po 9,6% ogółu bezrobotnych.

Wykres nr 2. Struktura wykształcenia bezrobotnych w powiecie cieszyńskim (stan na 30.06.2013 roku)

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Spośród 7 378 osób zarejestrowanych w urzędzie pracy na koniec czerwca 2013r. – 3 675 osób to kobiety (49,8%). Osoby do 25 roku życia stanowią 18,2% (1 345), a osoby powyżej 50 roku życia – 24% (1 768). Osoby zarejestrowane powyżej 12 miesięcy stanowiły na koniec czerwca 2013r. 34,1% z czego 53,2% to kobiety.

Długotrwale bezrobocie jest zjawiskiem bardzo niepokojącym ponieważ powrót osób z tym problemem do aktywności zawodowej wymaga znacznych nakładów Funduszu Pracy, a poza tym wymaga rozwiązywania kłopotów nie związanych z zawodem czy kompetencjami. Czas poszukiwania pracy w przypadku osób długotrwale bezrobotnych najczęściej także jest dłuższy niż w przypadku osób które niedawno straciły pracę.

1.2 Struktura bezrobocia wg zawodów

Charakterystyka bezrobocia wymaga szczegółowego zbadania struktury bezrobotnych pod względem posiadanego zawodu. Dzięki temu możliwe będzie wykazanie zawodów, które posiada duża liczba bezrobotnych.

Tabela nr 1. Najliczniejsze zawody osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie w I półroczu 2013 roku (stan na 30.06.2013r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba osób	Kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	737	340	10
2	522301	Sprzedawca	606	554	8,2
3	512001	Kucharz	224	165	3
4	331403	Technik ekonomista	218	191	2,9
5	711202	Murarz	170	1	2,3
6	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	155	128	2,1
7	753105	Krawiec	130	127	1,8
8	515303	Robotnik gospodarczy	128	28	1,7
9	512002	Kucharz małej gastronomii	116	73	1,6
10	311504	Technik mechanik	114	16	1,5
11	751201	Cukiernik	111	102	1,5
12	931301	Robotnik budowlany	111	0	1,5
13	752205	Stolarz	110	1	1,5
14	722204	Ślusarz	109	6	1,5
15	513101	Kelner	102	87	1,4
16	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	101	0	1,4
17	723105	Mechanik samochodów osobowych	97	0	1,3
18	311204	Technik budownictwa	96	23	1,3
19	514101	Fryzjer	88	83	1,2
20	613003	Rolnik	71	52	1
Pozostałe			3784	1698	51,3
Razem			7378	3675	100

W powyższej tabeli przedstawiono zawody, które były najliczniej reprezentowane przez osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie na koniec czerwca 2013 roku. Bardzo dużą grupą osób „bez zawodu” (737 osób), to osoby które nie ukończyły żadnej szkoły ponadgimnazjalnej, ukończyły liceum ogólnokształcące bądź nie wykonywały żadnego zawodu. Najczęściej występującymi są zawody uzyskiwane po zakończeniu nauki na poziomie zasadniczym zawodowym oraz na poziomie średnim zawodowym. Do tych pierwszych należą m.in. sprzedawca, kucharz, murarz, krawiec, cukiernik, stolarz, ślusarz oraz mechanik samochodów osobowych.

W drugiej grupie najwięcej osób zdobyło zawód technika ekonomisty, technika żywienia i gospodarstwa domowego, technika mechanika oraz technika budownictwa. Najczęściej spotykanym zawodem wymagającym uzyskania wyższego wykształcenia jest zawód pedagoga (reprezentowany przez 57 osoby – 50 kobiet, znalazł się na 26 miejscu w rankingu). Ten kierunek kształcenia wciąż jest popularny mimo, iż zapotrzebowanie na rynku pracy maleje. Tym bardziej pokazuje to potrzebę dokonywania własnych wyborów zawodowych „na starcie” oraz wiąże się ze świadomością konieczności przekwalifikowania lub dalszego kształcenia po uzyskaniu dyplomu.

Wśród osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie powyżej 12 miesięcy (2 267 osób) najliczniejszą grupę stanowią osoby z zawodem sprzedawcy (203 osoby), technika ekonomisty (74 osoby), kucharza (69 osób), a także osoby bez zawodu (59 osób).

Na koniec czerwca 2013 roku w ewidencji osób bezrobotnych pozostawało 157 absolwentów – głównie (63 osób) były to osoby bez wyuczonego zawodu. Każdego roku do statystyk rynku pracy trafiają osoby, które kończąc licea ogólnokształcące są zdecydowane na dalsze kształcenie w systemie stacjonarnym jednak oczekując na wyniki rejestrują się w urzędzie pracy.

Dodatkowym problemem osób kończących edukację jest brak doświadczenia zawodowego, które jest bardzo często wymagane przy zatrudnieniu.

Wśród zarejestrowanych są także osoby posiadające zawód ślusarza mimo, iż jest to poszukiwana grupa pracowników, co pokazuje jak niejednoznaczna jest sytuacja osób bezrobotnych i jak trudne bywa spotkanie dwóch stron tj. poszukującego pracy i pracodawcy.

1.3 Napływ bezrobotnych według zawodów

W celu zaobserwowania tendencji obecnie panujących na lokalnym rynku pracy konieczne jest zwrócenie uwagi na istotną kwestię jaką jest napływ bezrobotnych na przestrzeni pierwszego półrocza 2013 roku. Uzyskamy w ten sposób pełniejszy obraz zjawiska bezrobocia i jego struktury w badanym okresie.

Tabela nr 2. Napływ (ilość rejestracji) osób bezrobotnych wg zawodów w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku (stan na 30.06.2013r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	Bezrobotne kobiety	% osób w danym zawodzie do ogółu bezrobotnych
1	000000	Bez zawodu	507	215	10,5
2	522301	Sprzedawca	338	304	7
3	512001	Kucharz	156	107	3,3
4	331403	Technik ekonomista	144	127	3
5	322002	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	109	79	2,3
6	711202	Murarz	102	1	2,1
7	512002	Kucharz małej gastronomii	81	49	1,7
8	311204	Technik budownictwa	79	25	1,6
9	311504	Technik mechanik	74	7	1,5
10	752205	Stolarz	73	0	1,5
11	514101	Fryzjer	71	67	1,5
12	515303	Robotnik gospodarczy	71	15	1,5
13	753105	Krawiec	69	68	1,4
14	723103	Mechanik pojazdów samochodowych	68	0	1,4
15	751201	Cukiernik	63	60	1,3
16	931301	Robotnik budowlany	59	0	1,2
17	513101	Kelner	58	45	1,2
18	235107	Pedagog	57	50	1,2
19	722204	Ślusarz	55	1	1,1
20	723105	Mechanik samochodów osobowych	52	0	1,1
Pozostałe			2533	1083	52,6
Razem			4819	2303	100

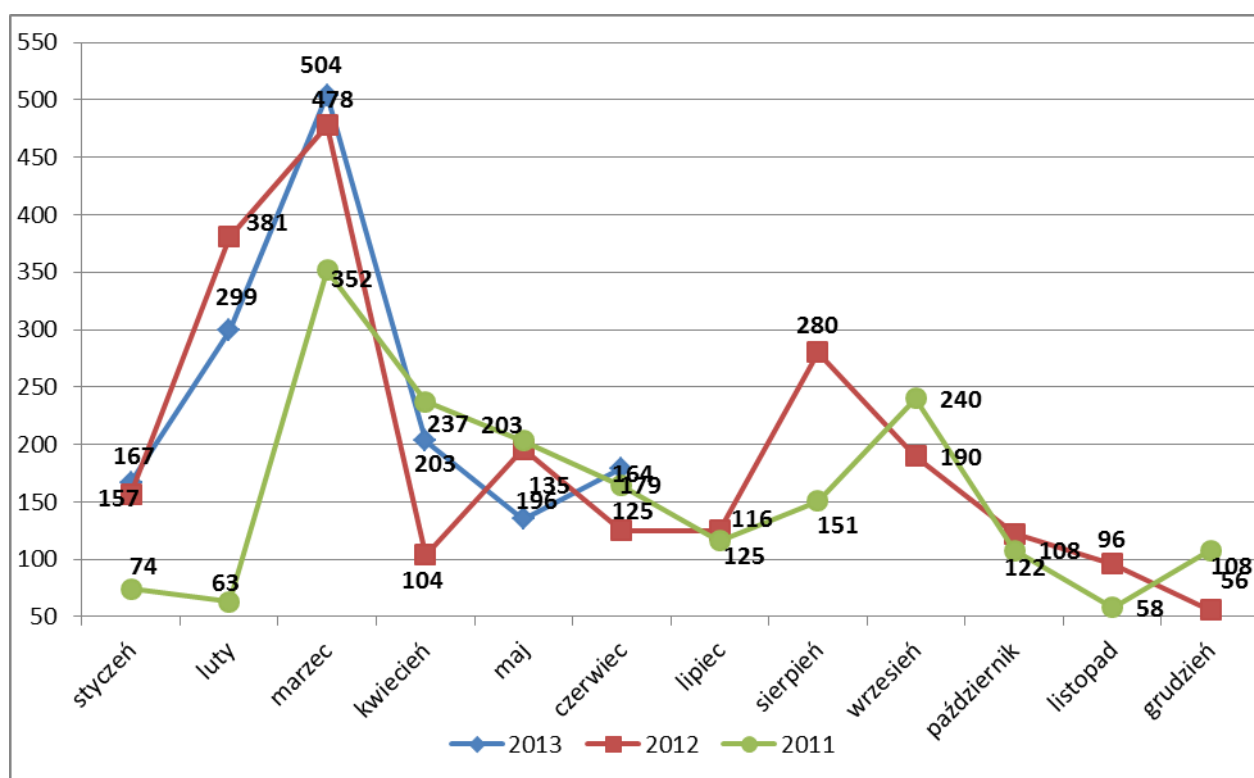
Sytuacja napływu bezrobotnych wg zawodów nie zmieniła się zasadniczo w porównaniu do pierwszego półrocza 2012 roku. Największą grupę osób bezrobotnych, które rejestrowały się w ciągu pierwszych sześciu miesięcy 2013r. stanowią osoby bez zawodu - 507 (10,5%). Osoby posiadające zawód sprzedawcy stanowią 7%. Duży jest też napływ osób posiadających zawód kucharza (3,3%) oraz z wykształceniem technik ekonomista, tj. około 3% ogółu osób rejestrujących się.

W przeciągu pierwszego półrocza 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie zarejestrowało się 504 (o 31 więcej) absolwentów. Wśród nich najwięcej nie posiadało zawodu (121 osób). Na drugim miejscu najczęściej reprezentowanym przez absolwentów zawodem był sprzedawca (23 osoby), a w dalszej kolejności pedagog (18 osób), technik budownictwa (12 osób), technik ekonomista (12 osób) i fryzjer (12 osób). Część tych osób planuje dalszą naukę w systemie dziennych i pozostaje w rejestrze osób bezrobotnych tylko do dnia jej rozpoczęcia. Decyzja o rejestracji młodzieży wynika z braku pewności, czy dostaną się na studia dzienne, dlatego bywa często rejestracją bierną. Osoby, które dokonywały rejestracji w pierwszej połowie 2013 roku, w głównej mierze reprezentują zawody, będące w ofercie szkół ponadgimnazjalnych działających na terenie powiatu cieszyńskiego. Z drugiej strony rejestrujące się osoby bezrobotne mogą korzystać z dostępnych form wsparcia, tj. z bezpłatnych usług rynku pracy – poradnictwa zawodowego, pośrednictwa pracy oraz szkoleń, a także uzyskać w uzasadnionych przypadkach środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub zatrudnienie tzw. „subsydiowane”. Zasadniczo, gdy absolwent czy inna osoba, która nie pozostaje w zatrudnieniu i jest gotowa do podjęcia pracy może zarejestrować się w urzędzie pracy – podkreślić jednak należy, że rejestracja nie jest nigdy obowiązkowa. Często jednak to dostęp do ubezpieczenia determinuje do dokonania rejestracji, co ma często wpływ na losy tych osób na rynku pracy.

2. ANALIZA OFERT PRACY WG ZAWODÓW (GRUP ZAWODÓW)

Analiza popytu na pracę stanowi kolejny element prezentowanego rankingu zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Dostarcza cennych informacji o rynku pracy zarówno jego uczestnikom, jak i instytucjom, których działania są z nim powiązane bądź mają na niego wpływ, tj. samorządowi i instytucjom oświatowym. Analiza dotyczy ofert pracy zgłaszanych przez pracodawców do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie (nie uwzględnia wszystkich ruchów kadrowych i zapotrzebowania na wolne stanowiska pracy na terenie powiatu cieszyńskiego, gdyż nie wszyscy pracodawcy korzystają z usługi pośrednictwa pracy będącej w ofercie urzędów pracy).

Wykres nr 3. Liczba ofert pracy w powiecie cieszyńskim na przestrzeni 2011, 2012 i w I połowie 2013 roku

Źródło: Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie

Zgodnie z definicją zawartą w Ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy przez ofertę pracy rozumiemy "wolne od wymagań naruszających zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, w rozumieniu przepisów prawa pracy, zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu uzyskania pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika". Ogólna liczba ofert pracy obejmuje również wnioski składane przez organizatorów stażu, bowiem rejestr wniosków o staż wymaga przyjęcia i umieszczenia ich w bazie ofert pracy.

Tabela nr 3. Oferty pracy wg zawodów w powiecie cieszyńskim w 2013 roku (stan na 30.06.2013r.)

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy zgłoszone w I półroczu 2012 roku
1	522301	Sprzedawca	175
2	411004	Technik prac biurowych	110
3	515303	Robotnik gospodarczy	108
4	814290	Pozostali operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	60
5	931301	Robotnik budowlany	47
6	911207	Sprzątaczką biurowa	37
7	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	31
8	541308	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	31
9	411090	Pozostali pracownicy obsługi biurowej	30
10	524990	Pozostali pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	30
11	512001	Kucharz	29
12	513101	Kelner	28
13	514101	Fryzjer	21
14	751106	Ubojowy	20
15	432103	Magazynier	18
16	941201	Pomoc kuchenna	18
17	412001	Sekretarka	17
18	833203	Kierowca samochodu ciężarowego	17
19	325905	Opiekunka dziecięca	14
20	235205	Nauczyciel upośledzonych umysłowo (oligofrenopedagog)	13
Pozostałe oferty			632
Razem			1486

W pierwszym półroczu 2013 roku do Powiatowego Urzędu Pracy w Cieszynie wpłynęło zapotrzebowanie na 1 486 wolnych miejsc pracy (o 69 ofert więcej niż w pierwszym półroczu 2012r.). Należy zaznaczyć, iż przez wolne miejsca pracy rozumieć należy zarówno oferty pracy stałej i okresowej zgłaszane przez pracodawców (837– o 26 mniej niż w roku ubiegłym), prac społecznie użytecznych (80) a także oferty stażu (565 – o 12 więcej niż w roku ubiegłym) i cztery oferty na przygotowanie zawodowe dorosłych. W roku 2013 to pierwszy kwartał generował więcej miejsc pracy w porównaniu do kolejnych trzech miesięcy jak i do okresu analogicznego w roku 2012.

Od 2011 roku oferty stażowe są rejestrowane jako oferty pracy - wpływa to znacznie na preferowane przez sektor publiczny i prywatny stanowiska pracy. Trzeci rok obserwowane jest zwiększenie liczby ofert na stanowisko technika prac biurowych – zaznaczyć natomiast należy, że w głównej mierze są to stanowiska stażowe. Na wysokim poziomie utrzymują się oferty zatrudnienia nie wymagające wysokich kwalifikacji takie jak: robotnik gospodarczy, sprzątaczką, pracownik ochrony fizycznej bez licencji czy ubojowy. Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie w związku

z zawartymi umowami stażowymi monitoruje również efektywność zatrudnienia po ukończonym stażu. Odnotowuje się także przypadki rezygnacji ze staży. Podobnie bywa z ofertami pracy – mimo, iż osoby bezrobotne za odmowy bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniej pracy tracą status na okres od 120 dni do 270 dni.

Spośród ofert wymagających kwalifikacji najczęściej pojawia się zapotrzebowanie na sprzedawców, pracowników sektora budowlanego, gastronomii, kierowców samochodu ciężarowego czy nauczycieli-oligofrenopedagogów.

3. ANALIZA ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH

Poniższą analizę przeprowadzono w oparciu o wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów, który został wyliczony na podstawie wzoru.

Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,l}^k$)

$$W_{n,l}^k = \frac{\bar{O}_l^k}{\bar{B}_l^k}$$

gdzie:

\bar{O}_l^k , \bar{B}_l^k są określone wzorami (1) i (2)

$$\bar{O}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (1)$$

$$\bar{B}_l^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

gdzie:

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i-tym miesiącu w zawodzie k

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i-tym miesiącu w zawodzie k

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,l}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,l}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,l}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Analizując sporządzony raport można zauważyć, iż spora grupa zawodów – 92, osiągnęła wskaźnik określony jako maksymalny. Po szczegółowych badaniach wynika, iż taką wartość wskaźnika przyjmują te zawody, w których w minionym roku zgłoszono oferty pracy, natomiast nie odnotowano w ewidencji bezrobotnych osób zarejestrowanych posiadających wymieniony zawód. Należy więc przyjąć, że są to zawody deficytowe. Zgodnie z zaleceniami Departamentu Rynku Pracy raport diagnostyczny ma nie uwzględniać maksymalnych deficytów i nadwyżek oraz zawodów tzw. „pozostałych”.

Tabela nr 4. Zestawienie zawodów deficytowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku wg wskaźnika intensywności deficytu zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	541308	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	5,17	0,17	31
2	132103	Kierownik działu produkcji	2	0,17	12
3	541307	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	5,17	0,5	10,33
4	243305	Specjalista do spraw sprzedaży	1,33	0,17	8
5	411004	Technik prac biurowych	20,33	3	6,78
6	751106	Ubojowy	3,33	0,5	6,67
7	412001	Sekretarka	2,83	0,5	5,67
8	912102	Pracznica	0,83	0,17	5
9	325905	Opiekunka dziecięca	2,33	0,5	4,67
10	514202	Kosmetyczka	2	0,5	4
11	343301	Bibliotekarz	1,33	0,33	4
12	711601	Brukarnik	0,67	0,17	4
13	723104	Mechanik samochodów ciężarowych	0,67	0,17	4
14	961102	Ładowacz nieczystości stałych	0,67	0,17	4
15	721204	Spawacz metodą MAG	0,5	0,17	3
16	751104	Rozbieracz – wykrawacz	0,5	0,17	3
17	216602	Grafik komputerowy multimedialny	0,83	0,33	2,5
18	235914	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,83	0,33	2,5
19	911207	Sprzątacznica biurowa	6,17	2,5	2,47
20	341203	Opiekun w domu pomocy społecznej	1,17	0,5	2,33
21	331301	Księgowy	2	1	2
22	523002	Kasjer handlowy	2	1	2
23	816010	Operator urządzeń do produkcji napojów bezalkoholowych	1	0,5	2
24	524902	Doradca klienta	0,67	0,33	2
25	931203	Meliorant	0,67	0,33	2
26	341205	Pracownik socjalny	0,33	0,17	2
27	524402	Organizator obsługi sprzedaży internetowej	0,33	0,17	2
28	721205	Spawacz metodą MIG	0,33	0,17	2
29	742117	Serwisant sprzętu komputerowego	0,33	0,17	2
30	711101	Konserwator budynków	0,83	0,5	1,67

Pierwsze miejsce w tabeli zawodów deficytowych zajmują pracownicy ochrony fizycznej I stopnia – w pierwszym półroczu 2013r. poszukiwano 31 osób na to stanowisko, przy czym zapotrzebowanie na 30 pracowników wpłynęło z firmy Agencja Ochrony Kowalczyk Spółka z o. o. i jedno miejsce pracy w firmie Solid Sp. z o.o. Na trzecim miejscu znalazł się zawód pracownika ochrony fizycznej bez licencji – oferty pracy były składane głównie przez firmę ARGUS Spółka z o.o.

Na drugim miejscu pojawił się stanowisko kierownika działu produkcji – w pierwszym półroczu 2013 r. kandydatów na takie stanowiska poszukiwały firmy PEARL STREAM SA i KOAM Sp. z o.o.

W pierwszej dziesiątce zawodów deficytowych pojawiają się także stanowiska specjalisty do spraw sprzedaży, technika prac biurowych, sekretarki, kosmetyczki. Wśród zawodów na które pojawiało się zapotrzebowanie ze strony pracodawców zgłaszających wolne miejsca pracy wymienić należy także stanowiska ubojowego (20 stanowisk zostało zgłoszonych przez jednego pracodawcę – firmę HERMOD Spółka z o.o.) oraz praczki (5 stanowisk – cztery to oferty stażowe).

Oferty na stanowiska technika prac biurowych, sekretarki oraz kosmetyczki były realizowane głównie w ramach ofert stażowych.

W wielu przypadkach na deficytowy charakter zawodu wpływa fakt, iż nie ma możliwości jego zdobycia poprzez ukończenie szkoły o odpowiednim profilu. Brak kandydatów na zgłaszane wolne miejsca pracy jest niwelowany przez organizowanie kursów, podczas których osoby bezrobotne nabywają potrzebne umiejętności oraz uprawnienia. Tak jest ze stanowiskami spawaczy, czy pracownikami ochrony osób i mienia.

W zestawieniu zawodów deficytowych pojawiają się stanowiska związane ze świadczeniem usług opiekuńczych: opiekunki dziecięcej (14 ofert pracy) oraz opiekuna w domu pomocy społecznej (7 ofert pracy).

Tabela nr 5. Zestawienie zawodów nadwyżkowych w powiecie cieszyńskim w I półroczu 2013 roku wg wskaźnika intensywności nadwyżki zawodów

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	331403	Technik ekonomista	0,17	24	0,01
2	751204	Piekarz	0,17	7,33	0,02
3	722314	Tokarz w metalu	0,17	5,67	0,03
4	242222	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	0,17	4,5	0,04
5	752205	Stolarz	0,5	12,17	0,04
6	712604	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych	0,17	4	0,04
7	713203	Lakiernik samochodowy	0,17	3,5	0,05
8	311204	Technik budownictwa	0,67	13,17	0,05
9	235107	Pedagog	0,5	9,5	0,05
10	721306	Blacharz samochodowy	0,33	6	0,06
11	723105	Mechanik samochodów osobowych	0,5	8,67	0,06
12	241103	Specjalista ds. rachunkowości	0,17	2,33	0,07
13	722204	Ślusarz	0,67	9,17	0,07
14	741201	Elektromechanik	0,33	4,33	0,08
15	711202	Murarz	1,5	17	0,09
16	343204	Plastyk	0,17	1,83	0,09
17	832203	Kierowca samochodu osobowego	0,17	1,67	0,1
18	753105	Krawiec	1,17	11,5	0,1
19	522305	Technik handlowiec	0,83	8	0,1
20	722301	Frezer	0,17	1,5	0,11
21	741103	Elektryk	0,33	2,5	0,13
22	351203	Technik informatyk	0,83	6	0,14
23	422103	Technik obsługi i turystycznej	0,33	2,33	0,14
24	343101	Fotograf	0,17	1,17	0,14
25	228903	Kosmetolog	0,17	1	0,17
26	325511	Technik ochrony środowiska	0,17	1	0,17
27	512001	Kucharz	4,83	26	0,19
28	752208	Stolarz meblowy	0,33	1,67	0,2
29	264201	Dziennikarz	0,17	0,83	0,2
30	722312	Szlifierz metali	0,17	0,83	0,2

Zawody nadwyżkowe to zawody reprezentowane przez dużą ilość osób bezrobotnych, na które nie wpływają oferty pracy. Pierwszym w rankingu jest zawód technika ekonomisty. Zgłaszane przez firmy zapotrzebowanie na tego typu stanowiska jest zdecydowanie mniejsze niż ilość osób

pozostających bez zatrudnienia i posiadających ten zawód. Podkreślić jednak należy, że osoby posiadające kwalifikacje w tym zawodzie podejmują zatrudnienie głównie w branży związanej z ekonomią, finansami i rachunkowością, a także prace biurowe. Podobnie jest z innymi zawodami nadwyżkowymi - technicy budownictwa, pedagodzy, technicy handlowcy, technicy informatycy, technicy obsługi turystycznej to grupy, które znajdują zatrudnienie na stanowiskach zbliżonych do posiadanych kwalifikacji. Zawody nadwyżkowe reprezentują najczęściej kierunki kształcenia szkół zasadniczych zawodowych i średnich zawodowych. Wśród osób posiadających wyższe wykształcenie na wysokim poziomie (dziewiąte miejsce w rankingu) utrzymuje się zawód pedagoga – na koniec czerwca 2013 roku w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy figurowało 57 osób legitymizujących się tym zawodem.

Lokalny rynek pracy nie jest w stanie przyjąć wszystkich absolwentów danego profilu i konieczne jest poszukiwanie pracy na stanowisku mniej lub bardziej odległym od uzyskanego wykształcenia. Często mając trudności w znalezieniu zatrudnienia w swoim wyuczonym zawodzie, osoby bezrobotne decydują się na podnoszenie kwalifikacji poprzez dalsze kształcenie czy przekwalifikowanie umożliwiające zdobycie bardziej poszukiwanych umiejętności. Bywa również, iż posiadane kwalifikacje dezaktualizują się, a w przypadku uprawnień wydawane są na określony czas.

WNIOSKI

Analizując pierwsze półrocze 2012 roku i 2013 zauważa się wzrost poziomu stopy bezrobocia o 0,6 punktu procentowego. Zmniejszenie następuje w miesiącach wiosenno-letnich tj. kwiecień, maj, czerwiec, lipiec, sierpień (w 2013r. w tych miesiącach - poza kwietniem - stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim utrzymywała się niemalże na tym samym poziomie). Zaobserwowana tendencja spadkowa związana jest zapewne ze specyfiką lokalnego rynku pracy, który charakteryzuje się dużą sezonowością, głównie w sektorze turystyczno-gastronomicznym oraz budowlanym. Na koniec czerwca stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim wynosiła 10,6% (liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie wzrosła o 488).

Nastąpiła zmiana w stosunku stopy bezrobocia rejestrowanego na terenie powiatu do województwa śląskiego – w przeciągu pierwszych sześciu miesięcy 2013 roku na terenie powiatu cieszyńskiego utrzymywała się ona na niższym poziomie niż w województwie śląskim.

Najmniej ofert pracy wpływa dla osób z wykształceniem wyższym, które jednocześnie stanowią najmniejszą grupę osób zarejestrowanych. Najczęściej wykazują się większą aktywnością w poszukiwaniu zatrudnienia, często korzystając przy tym ze staży, szkoleń oraz wnioskując o jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Zauważyć także należy pewną tendencję związaną ze zgłaszanymi przez pracodawców ofertami pracy głównie na pracowników niewykwalifikowanych, sezonowych lub z wykształceniem zasadniczym zawodowym, natomiast kandydatów na stanowiska specjalistów, kadrę zarządzającą oraz pracowników wykwalifikowanych o określonych umiejętnościach pozyskują innymi sposobami (agencje pośrednictwa pracy, firmy consultingowe, prasa lokalna, strony internetowe). Niestety wciąż problemem urzędu pracy jest trudność „zgrania” gotowości do pracy kandydatów z odpowiednimi kompetencjami z pracodawcami, którzy nie mają czasu na długotrwałą rekrutację.

W oparciu o dane statystyczne zauważyć można utrzymywanie się na podobnym poziomie liczby osób długotrwale bezrobotnych (na koniec czerwca 2013 roku było to 3 242 osób – 43,9%, podczas gdy w analogicznym okresie 2012 roku było to 3 078 osób – 44%). Stan taki jest spowodowany małą ilością ofert i nowotworzonych miejsc pracy, przez co osoby przez dłuższy czas pozostają w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy. Pracodawcy decydując się na zatrudnienie nowego pracownika, często wybierają osoby z relatywnie krótkimi okresami bierności zawodowej, u których na wyższym poziomie utrzymuje się motywacja do poszukiwania i podjęcia zatrudnienia. Spośród 12 gmin powiatu cieszyńskiego najwięcej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy – 1 609 (21,8%) na koniec czerwca 2013 roku było mieszkańcami Cieszyna, w dalszej kolejności pojawiała się Gmina Skoczów - 1 039 osób (14%), a na trzecim miejscu Gmina Istebna – 647 osoby (8,8%).

Powiatowy Urząd Pracy za pomocą form takich jak: szkolenia, prace interwencyjne, roboty publiczne czy staże prowadzi aktywizację osób bezrobotnych w celu maksymalizowania zatrudnialności. Usługi jak i instrumenty rynku pracy w głównej mierze skierowane są dla osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, które stanowią znaczący odsetek ogółu osób bezrobotnych. Na koniec czerwca 2013 roku spośród 7 378 osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie 6 456 było osobami w szczególnej sytuacji na rynku pracy w rozumieniu art. 49 *Ustawy z 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* – 87,5% (w tym 3 090 kobiet). Na koniec miesiąca sprawozdawczego 1 345 osób było bezrobotnymi do 25 roku życia (18,2%), 1 768 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (23,9%), 3 242 osoby bezrobotne długotrwale (43,9%), 1 268 osób nie posiadało kwalifikacji zawodowych (17,2%), 1 154 osób nie posiadało doświadczenia zawodowego (15,6%), 4 316 osób nie posiadało wykształcenia średniego (58,5%), 608 osób samotnie wychowało dziecko do 18 roku życia (8,2%), 148 osób po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęło zatrudnienia (2%) oraz 504 osoby posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (6,8%).

W analizowanym okresie wpłynęło 565 ofert stażowych, ze szkoleń skorzystało 206 osób (153 osoby ze szkoleń realizowanych w formie grupowej oraz 53 osoby ze szkoleń realizowanych w formie indywidualnej). W 2013 roku w ramach instrumentu rynku pracy jakim są jednorazowe środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej do końca czerwca 2013r. wpłynęło 195 wniosków osób zainteresowanych rozpoczęciem działalności gospodarczej, w czym 160 zostało rozpatrzonych (93 - rozpatrzono pozytywnie, 67 – rozpatrzono negatywnie), a umowy w tym okresie zostały podpisane z 48 osobami. W ramach Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie w pierwszym półroczu 2013r. przyjął 8 wniosków o przyznanie jednorazowych środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, z czego do końca czerwca zostały podpisane umowy z pięcioma osobami.

Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wspiera lokalnych pracodawców poprzez pomoc w tworzeniu nowych miejsc pracy, oraz możliwość skorzystania z usług poradnictwa zawodowego w zakresie doboru kandydatów do pracy oraz indywidualnym rozwoju zawodowym. W ramach doposażenia stanowiska pracy w pierwszej połowie 2013 roku podpisano umowy z 39 pracodawcami w ramach których utworzono 58 stanowisk pracy dla skierowanych osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Cieszynie. W ramach środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zadanie dotyczące zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej pracodawcy złożyli 3 wnioski na wyposażenie 3 stanowisk pracy - została zawarta 1 umowa na wyposażenie 1 stanowiska pracy. Istotnym działaniem ze strony Urzędu Pracy jest marketing usług rynku pracy poprzez organizację seminariów i konferencji skierowanych do partnerów na lokalnym rynku pracy. Począwszy od 2008 roku w ramach projektu

„Nowa jakość – nowe możliwości”, a następnie od 2013 roku w ramach projektu „Nowa jakość – nowe możliwości IV”, prowadzone jest zewnętrzne pośrednictwo pracy dzięki któremu odwiedzani pracodawcy zostają zapoznani z działaniami prowadzonymi przez Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie. Wizyty pośredników zewnętrznych są bardzo istotnym elementem nawiązywania i podtrzymywania kontaktów z lokalnymi pracodawcami, stanowiącym jednocześnie wymóg standardów usług rynku pracy. W pierwszej połowie 2013 roku pośrednicy pracy oraz doradcy zawodowi odwiedzili 77 firm na terenie powiatu cieszyńskiego.

Dane, które są stosowane w materiale odzwierciedlają bezrobocie rejestrowane, a tak naprawdę trudno zweryfikować deklarowaną chęć czy gotowość do zatrudnienia. Struktura bezrobotnych ulega zmianom, a Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie wciąż aktywnie uczestniczy we wspieraniu procesów na lokalnym rynku pracy, tak by do pracodawców trafiali kandydaci zainteresowani zatrudnieniem i jednocześnie posiadający umiejętności, doświadczenie i kwalifikacje dopasowane do oczekiwań stawianych na lokalnym rynku pracy. Zadaniem Urzędu Pracy jako instytucji zajmującej się procesami zachodzącymi na rynku pracy jest minimalizowanie negatywnych skutków wzrastającego bezrobocia poprzez aktywne wspieranie lokalnych pracodawców oraz osób bezrobotnych. Dlatego dążymy do uzyskiwania jak największej efektywności i racjonalności w dysponowaniu środkami publicznymi.

Sporządzili:

Arkadiusz Grygierek
Pośrednik Pracy I stopnia

Magdalena Wójcik
Doradca Zawodowy I stopnia